

НЯЗГАСНАЯ СЛАВА НАШАГА НАРОДА

ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН. ЯДНАЎЦЕСЯ!

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 80 (1406) | Субота, 10 кастрычніка 1959 года | Цана 40 кап.

Насустрэч пленуму ЦК КПСС

Сённяяшняя, надзённая

Падбіраюцца 42-я гадавіна Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. У гэты перадсвяточны дні, асабліва гістарычнымі поспехамі нашай краіны, савецкі чалавек у думах не раз акіне поглядам шлях свай Радзімы, прыгадае далёкія і блізкія падзеі нашай бурнай, кіпухай эпохі. Зноў і зноў адчуе ён гордыню за Савецкую краіну, за наш народ і праўдзінны народ.

У палым Кастрычніка наш народ заваяваў свабоду, і з той незабыўнай дзень Савецкая краіна прайшла шлях ад ідэяльнасці пераўтварэння ў ідэяльнасць роўна цэлым стагоддзям.

Спраўды, якая была наша краіна ў 1917 годзе? Адсталася і беднасць — вось словы, якімі можна каротка і выразна адказаць на гэты пытанне. Адсталася ў прамысловасці, у сельскай гаспадарцы, у навуцы. Беднасць народа, сацыялізм і нацыянальнае прыгнёт працоўных мас, кіраваных ім, непісьменных людзей.

А сёння Савецкі Саюз — магутная індустрыяльна-калгасная дзяржава. Сёння мы на ўвесь свет славім сваі пераходнымі заводамі і фабрыкамі, багатымі калгасамі і саўгасамі, пудоўнымі палачкамі культуры і спецыяльнымі пэсіямі.

Сярод неадзіных праў, што ўвабляюць веліч спраў нашга народа, сёння мы з годнасцю называем і камуністычныя ракеты.

Лічы не прайшоў і месяца з таго дня, як другая савецкая ракета знесла на Месяц вымпел нашай краіны, а дзямі трэцяй касмічнай ракеты — аўтаматычна мільярдная стаячая аб'ектыва Месяц і імчыцца ў бескрайніх незведаных прасторах.

Пераадраўляючы і стваральнікі новага свету, светы справядлівасці і чалавечыя шчасця, наш народ стаў пераадраўляючым і ў вывучэнні пэсіма. Хіба гэта выпадкова? Не! Бо ў краіне пераможнага сацыялізму, у краіне, дзе будзена камунізм, створаны сапраўды дабравольныя ўзвышэнні для духоўнага росквіту чалавек, для шпаркага прагрэсу навуцы і тэхнікі.

У гэтых галінах народнага жыцця мы бачым вялікі пераход савецкага грамадскага ладу, народнага Кастрычніцкага рэвалюцыі.

Паспяхова развіваючы эканоміку і культуру, савецкая краіна прыступіла да разгорнутага будаўніцтва навукамі. Цэнтральны Камітэт КПСС, звяртаючыся да народа напярэдні 42-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, заклікае працаваць яшчэ лепш, аддаваць усе сілы, усе энергію на выкананне грандыёзных задач камуністычнага будаўніцтва.

З праніклівымі словамі звяртаецца ЦК КПСС да рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцыі, да асабліва славаў дзеячых Савецкіх Узброеных Сіл, якія пільна стаяць на варце міру, дзяржаўнага інтарэсу і бяспекі нашай Радзімы. Партыя заклікае працоўных дэмаўнаваць выкананне сямігоднага плана, у найкарцейшы гістарычны тэрмін дабіцца перамогі ў мірным саборніцтве з капіталізмам.

Заклікі ЦК КПСС знаходзяць гарачы водук у сэрцах усіх савецкіх людзей. З выключным удзімам працягваюць рабочыя, калгаснікі, інтэлігенцыя, імкнучыся дасягнуць сучаснага, адказаць новымі слаўнымі справамі на патрэбныя заклікі роднай партыі.

У гэтай самаадданай працы праўдзінна высокародны характар савецкага чалавек, раскрываюцца яго дэпшы рысы, яго вялікі духоўны сім. Трэба, каб гэты прыбыток вобраў савецкага чалавек — будаўніца камунізма знаходзіў усе больш шырокае, усе больш поўнае адраўнаванне ў літаратуры і мастацтве. Тым самым працаваць, якія адбываюцца ў жыцці нашай краіны, ідуць поруч

Выстаўка дасягненняў народнай гаспадаркі СССР. У павільёне Акадэміі навук СССР. На здымку: Наведвальнікі аглядаюць мадэль другога штучнага спадарожніка Зямлі. Фота М. Міноўкі.

з нараджэннем і сталаўленнем чалавек камуністычнай будучыні. Раскрываюць у высокамастацкай форме душу гэтага чалавек, ствараюць наўкраюныя вобразы, якія б маглі быць яркім прыкладам для пераўтварэння, значыць — клікаць наперад, значыць — быць дастойнымі памочнікамі нашай партыі ў выхаванні новых людзей, у адзіненні велічных планаў камуністычнага будаўніцтва. ЦК КПСС заклікае:

— Дзеянні літаратуры і мастацтва! Ярыч адраўнаванне ў сваіх творах жыццё і справы савецкіх людзей! Змагайцеся за высокую ідэяльнасць твораў і мастацкае майстэрства! За цесную, нешарую сувязь літаратуры і мастацтва з жыццём народа, з сучаснасцю!

Савецкі Саюз — актыўны амагар за мір. На ўсім працягу свай гісторыі наша краіна праводзіць міралюбную палітыку. Захаванне і ўмацаванне міру — гэта галоўнае пытанне сучаснасці, якое хваляе ўсіх людзей свету. У Кастрычніцкіх закліках ЦК КПСС шырока адраўнаванне клопатаў нашай партыі і Савецкага ўрада аб умацаванні міру.

— Няхай жыццё ленынскай знешняй палітыка Савецкага Саюза — палітыка мірнага суіснавання дзяржаў з розным грамадскім ладам, палітыка захавання і ўмацавання міру і бяспекі народаў, развіцця эканамічных і культурных сувязей з усімі краінамі!

Нядаўні візіт Старшыні Савета Міністраў СССР М. С. Хрушчова ў Злучаныя Штаты Амерыкі — адна з яркіх праўдзінных історыяў барацьбы нашай краіны за мір, за дружбу паміж народамі. Усё праграсіўнае чалавечтва шчыра вітала гэты візіт, які нарадзіў светлым надзеі і спадзяванні.

У інтарэсах міру, у інтарэсах народаў свету ЦК КПСС заклікае змагацца за ўсеагульнае разабранне ўсіх дзяржаў, за неадкладнае спыненне выпрабаванняў і забарону атамнай і надраўднай зброі на вечны час, за поўную ліквідацыю «халоднай вайны» і змацванне міжнароднай напружанасці.

Змагаючыся за мір, аддаючы сваю працу справе камунізма, савецкія людзі ўпэўнена глядзяць у будучыню. Аснова гэтай упэўненасці — сіла і магутнасць нашай краіны, сіла і магутнасць усяго сацыялістычнага лагера. Савецкі народ цяпер не адзіны. Гісторыя пераканана пацвердзіла справядлівасць вучэння марксізма-лэнінізма. І сёння разам з намі адзінае адзінай мэтай многія народы Еўропы і Азіі.

Мы разам дзелім радасці і нягоды, разам святкуем нашы светы. Нядаўна ўся Савецкая краіна ўрачыста адзначала дзесяцігоддзе Кітайскай Народнай Рэспублікі і дзесяцігоддзе Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі.

У сваіх Кастрычніцкіх закліках ЦК КПСС ад імя савецкага народа шле шчырае вітанне і братнія пажаданні працоўным сацыялістычным краінам, абяцваючы здаравіну ў гонар пераўтварэння сацыялізму ў камунізм.

— Няхай жыццё сумнае сістэма сацыялізма! Няхай мацнее і праўдзінна вялікая сядраўнасць народаў краін сацыялістычнага лагера!

Святкуючы гадавіны Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі зусёды адначасна працоўным ўсёга свету. Разам з савецкім народам мільёны людзей зарубежных краін паўтараюць заклікі ЦК КПСС:

— Слава Вялікаму Кастрычніку, які адраўнаў новую эру ў гісторыі чалавечтва — эру крушэння капіталізма і трыумфу сацыялізма!

— Няхай жыццё камунізм — светлая будучыня ўсёга чалавечтва! Так, будучыня належыць камунізму. Яе, гэтую будучыню, адраўнаваць і савецкі народ, і слава яго не агасне ў яках.

недахоп сельскагаспадарчых угоддзяў, у прыватнасці лугоў, а таксама зямель для вырошчвання кармавых культур. Кожны год аўтамашыны готых калгасаў вьзюць масу людзей у паўднёвую частку Кобрынскага раёна, каб нарыхтаваць грубых кармоў для буйнай рагатай жывёлы. А з імю калоны готых жа аўтамашынаў перавозіць у свой Ружанскі раён сена, якое ўлетку нарыхтавана за Дняпра-Бугскім каналам. З другога боку, калгасы паўднёвай часткі Кобрынскага раёна не змогуць выкарыстаць вялізныя масы сваіх сенажацей і аддаць іх іншым калгасам, а самі сядуць да нас, а таксама ў Ружанскі раён па канцэнтраты для аджорку свінёй.

Бясцэнныя перавозкі сена, то канцэнтрату прывозіць да злучнага падаражання кармоў, там самым штучна павышаючы цэны на прадукты жывёлагадоўлі. А калі б ружанцы змянілі вытворчасць ялавінны свінёй, а карбыням — свіное мяса ялавіннай? Тады ружанцы меней патрабавалі б сена, і яны не сядзілі б па яго за сотні кіламетраў, а вырошчвалі б на сваіх землях больш бульбы і збожжа для свінёй. У сваю чаргу, калгасы паўднёвай Кобрыншчыны замест свінёй для якіх не хапае кармоў, гадавалі б на вялізных прасторах балотных лугоў тысячы гадоў буйнай рагатай жывёлы. Але гэтага не робіцца.

А вось прыклад па нашаму калгасу. У нас зямлі пасячаныя і сапраўдныя. Гарызонт ворна вельмі нізкі. Расце ў нас нядрэнна кармавы лубін і сьмярдзля. У Брэсцкім абласцэспаргасу я ставіў пытанне, на вырошчванні спецыялізавацца на вырошчванні насення кармавога лубіну. Не, нам рамакандавалі спецыялізавацца лепш на вытворчасці твароўных буркоў. А гэта толькі таму, што мы са сваімі пасячанымі землямі апынуліся ў зоне цуровага завада. Зноў шаблон і адсутнасць усяякі дэферэнцыяў у надыходзе да прыродных і іншых умоў калгаса. А гэты шаблон лёгка прыкрываюць танымі і наўным парпокам: «Вы не любіце цуровых буркоў». Відома, мы больш паважаем тых культур, якія на нашых землях лепш растуць, гэта — кукурузу, лубін, сьмярдзля, бульбу.

Напярэдні вынікі першага года сямігодкі па нашаму калгасу не блага. У параўнанні з леташнім мы атрымалі малака больш на 35 працэнтаў, больш будзе і мяса, а валовы збор збожжа павялічыўся амаль у два разы, бульбы — у тры разы. Гэта дадло магчымасць перавесці працаваць на твароўны апагуст. Павысілася і працоўная дысцыпліна членаў арцелі. Мы ўпэўнены, што сямігодковы план выканаем дэтармінава.

Усе ведаюць, што гэта прывядзе да далейшага росту ў заробку, да палепшэння культурна-бытавых умоў. Ужо цяпер кожны калгаснік на працягу месяца зарабіць больш 500 рублёў. А даркі Марыя Логвін, Ганна Мікіцюк, Марыя Куканчук і іншыя кожны месяц атрымліваюць на прададні па 700—900 рублёў грашмак, а свінаркі — яшчэ больш.

Узв'язь, напрыклад, калгаснага пагусту Рыгора Мартынука. Раней ён не мог пракарміць сваю сям'ю і вымушаны быў шукаць кавалка хлеба за акіянам. Цяпер у Рыгора новы дом. А ў кватэры і лютэрнаша шафа, і радыёпрыёмнік, і швейная машына. Ёсць у Рыгора тры веласіпеды, матанцы. І на сталя, як некалі ў сявота. Для старэйшага сына Васіля Рыгор будзе новы дом. Аляксей закончыў тэхнікум механізацыі сельскай гаспадаркі, а Мікалай таксама вучыцца ў гэтым тэхнікуме. Дачка

Марыя працуе ў калгасе Ільнавадом. А пасля рабочага дня лепшы госьць у сям'ю — газета, кніжка.

У нашым калгасе налічваецца 440 дамоў. За апошнія два гады трэцяя частка калгаснікаў зняла з дахаў сваіх дамоў салому. Самшыля стрыхі заманіла чарніца, шыфер, жалеза, гонты. За гэты час пабудавана каля 40 дамоў. Нашы калгаснікі маюць 12 матанцаў, 600 веласіпедаў, 310 швейных машын, 36 радыёпрыёмнікаў. Звыш 400 экзэмпляраў газет і часопісаў кожны дзень прыносяць пашталёў у наш калгас. Пабудаваны двухпавярховы пагуст клуб з глядзельнай залай на 300 месцаў. У клубе сістэматычна дамаструюцца кінафільмы. Перад калгаснікамі часта выступаюць самадзейныя артысты. Ёсць час вольны, калі ласка — у клуб. Там застаюцца праводзіць рэпетыцыі драматычных, харавы і музычных гурткі.

— Усё ж гэта не можа нас задавальняць. Гаспадарка ў нас павінна быць у некалькі разоў лепшай, а дабравы і культура — вышэйшай.

Мы паставілі перад сабой задачу — да канца сямігодкі на кожнай сто гектараў зямлі атрымаць па 500 цэнтараў малака і па сто цэнтараў мяса, знізіць сабекошт прадукцыі ў два-тры разы.

Мне здаецца, што адсутнасць спецыялізацыі калгаснай вытворчасці ў гэтым сур'езным тормаза на шляху барацьбы за хутчэйшае здзяйсненне сямігодкі.

Наш калгас мае 3,5 тысячы гектараў зямлі, з якіх 1,3 тысячы гектараў ворна. Апрача гэтага ў нас ёсць магчымасць павялічыць плошчу над сенажаці за кошт асушэння балот. Такім чынам, пры лубіна-малочна-мясным напрамку па ўмовах, калі хапае грубых кармоў і пры неадстатковай плошчы ворна нам варты ў галіне жывёлагадоўлі развоўдзіць больш доўных кароў, а таксама — больш буйнай рагатай жывёлы. Тады мы можам механізаваць сьмярдзля, кармаванне, даенне. У выніку гэтага малака і мяса будзе больш, цэны на яго — танейшыя, эканаміка калгаса значна вырасце.

Спецыялізацыя дасць магчымасць не толькі павялічыць вытворчасць таварнай прадукцыі, але і знізіць яе сабекошт. Гэта значыць, даць на сямігодку гароду малака, мяса па больш нізкіх цэнах. Апроч гэтага, спецыялізацыя значна аблегчыць укараненне комплекснай механізацыі ў гаспадарку. Лягчэй жа механізаваць у асобным калгасе дзве-тры галіны, чым дзесяць. А механізацыя ў калгасе — гэта скарачаныя рабочы дзень для калгасніка. Прадуйнікі вёскі могуць не толькі палепшыць свой дабрабыт, але і мець больш часу для таго, каб сядзіць у клуб і паглядзець кінакарціны, паслухаць радыёперадачу, пачытаць газету, кнігу, вырошчваюць кветкі каля дому, глядзяць сьва. Калгас атрымаў бы магчымасць даваць усім калгаснікам адпачынак з аплатай.

Ужо цяпер мы ў калгасе пачалі вырабляць цюгу. Гэты будаўнічы матэрыял пойдзе не толькі на грамадскія патрабы, а будзе адпачынак вёску новымі цаглянымі дамамі. У выніку развіцця вайшта калгаса на базе спецыялізацыі мы зможам пабудоваць хлебапакярні, сталовыя, камбінаты бытавога абслугоўвання, дзіцячыя сады і аспі. Мы вызвалім значны ад штодзённых турбот з уласнай каровай, забяспечышы кожную сям'ю малаком з грамадскіх ферм.

Спецыялізацыя калгасаў, замена ручной працы механізацыя дасць нам магчымасць хутчэй развіваць гаспадарку.

А. ДРОЗД,
старшыня калгаса «Праўда»
Кобрынскага раёна
Брэсцкай вобласці.

У прэзідыуме Саюза пісьменнікаў Беларусі

Днямі адбылося чарговае пасяджэнне прэзідыума Саюза пісьменнікаў Беларусі. Намеснік старшыні праўлення І. Шамякін расказаў аб выніках Тыздэнь латышскай літаратуры ў Беларусі. Прэзідыум адназначна і сядзейнічаў умацаванню творчых сувязей нашых літаратур. Было вырашана паслаць пісьмы кіраванкам партыйных і грамадскіх арганізацый, якія прымалі актыўны ўдзел у правядзенні Тыздэнь латышскай літаратуры з выказаннем удзячнасці ад імя праўлення Саюза пісьменнікаў БССР. Па дамоўленасці з праўленнем Саюза пісьменнікаў Латвіі, сакратарыятаў Саюза пісьменнікаў Беларусі прапанавана класіфікацыя рэкамендацыйны спіс кніг беларускіх пісьменнікаў для выдання ў Латвійскай ССР. За актыўны ўдзел у правядзенні Тыздэнь латышскай літаратуры з выказаннем удзячнасці ад імя праўлення Саюза пісьменнікаў БССР. Па дамоўленасці з праўленнем Саюза пісьменнікаў Латвіі, сакратарыятаў Саюза пісьменнікаў Беларусі прапанавана класіфікацыя рэкамендацыйны спіс кніг беларускіх пісьменнікаў для выдання ў Латвійскай ССР. За актыўны ўдзел у правядзенні Тыздэнь латышскай літаратуры прэзідыум выказаў падзяку раду беларускіх пісьменнікаў.

На пасяджэнні было разгледжана пытанне аб распаўсюджанні літаратурных выданняў Саюза пісьменнікаў на 1960 год. Начальнік рэспубліканскага аддзялення Саюздруку М. Кусаў, пісьменнікі Я. Шахоўскі, І. Брыль, П. Панчанка, Г. Папоў, П. Кавалёў, А. Валогін, І. Кудраўцаў, В. Вітка, П. Глебка, І. Шамякін гаварылі аб недахопах у арганізацыі падпіскі, вызвалілі слуханне прапановы на распаўсюджанне сродкаў працоўных рэспублікі газеты «Літаратура і мастацтва», часопісаў «Полымя», «Маладосць», «Совет

ская Отчизна». Прэзідыум прапанаванаў сакратарыятаў Саюза звярнуцца да ўсіх літаратурных аб'яднанняў з пісьмом, заклікаючы іх актыўна ўключыцца ў арганізацыю падпіскі на літаратурныя выданні. Апрама таго, праўленне Саюза пісьменнікаў сумесна з рэдакцыямі пасылае брыгады пісьменнікаў па ўсе абласныя цэнтры для правядзення сустрач з грамадскімі распаўсюджвальнікамі друку і арганізацыя падпіскі на месцах.

На пасяджэнні заперджаны план работ прэзідыума на кастрычнік — снежань 1959 г. У лістападзе будуць заслуханы справаздачы старшын гомельскага і маладзечанскага літаратурных аб'яднанняў. У гэтым жа месяцы будзе праведзена пасяджэнне, дзе з дакладам аб майстэрстве апаўдальніка выступіць І. Навуменка.

У снежні адбудзецца сход усіх секцый, на якім будзе абмеркаваны даклад А. Адамовіча «Чалавек і яго справы ў творах аб сучаснасці». Да канца года будуць праведзены справаздачна-перавыбарчыя сходы ўсіх творчых секцый Саюза.

Прэзідыум заперджыў праект плана лекцый, гутарак і выступленняў пісьменнікаў перад слухачамі ўніверсітэтаў культуры. Таксама заперджаны план мерапрыемстваў па падрыхтоўцы і правядзенню стагоддзя з дня нараджэння А. П. Чэхава і склад рэспубліканскай юбілейнай камісіі.

Ініцыятыўныя работнікі паказаў ад цэнтры калгаса вёскі Крыўск. У сабе заглядчы Ракавенскага сельскага клуба Смалонскага раёна Маладзечанскай вобласці Мікалай Андрэйлавіч. Ён добра наладзіў культурамасавую работу. Пасля працоўнага дня калгаснікі Ракаўцаў і наваколных вёсак накіроўваюцца ў клуб. Тут ёсць што паглядзець і паслухаць, ёсць чым зацяцца. Регулярна дамаструюцца кінафільмы, праводзяцца цікавыя вечары пытанняў і адказаў, чытаюцца лекцыі на партыйных тэмы. Створаны тут і гурткі мастацкай самадзейнасці, выступленні якіх з поспехам праходзяць у многіх брыгадах сельскасельскіх іма Аляксандра Неўскага і ў іншых калгасах.

А на ідуна ў ініцыятыўныя работнікі сельскага клуба арганізаваны даве самадзейныя групы ў далёкай

ад цэнтры калгаса вёскі Крыўск. У сабе заглядчы Ракавенскага сельскага клуба Смалонскага раёна Маладзечанскай вобласці Мікалай Андрэйлавіч. Ён добра наладзіў культурамасавую работу. Пасля працоўнага дня калгаснікі Ракаўцаў і наваколных вёсак накіроўваюцца ў клуб. Тут ёсць што паглядзець і паслухаць, ёсць чым зацяцца. Регулярна дамаструюцца кінафільмы, праводзяцца цікавыя вечары пытанняў і адказаў, чытаюцца лекцыі на партыйных тэмы. Створаны тут і гурткі мастацкай самадзейнасці, выступленні якіх з поспехам праходзяць у многіх брыгадах сельскасельскіх іма Аляксандра Неўскага і ў іншых калгасах.

А на ідуна ў ініцыятыўныя работнікі сельскага клуба арганізаваны даве самадзейныя групы ў далёкай

ад цэнтры калгаса вёскі Крыўск. У сабе заглядчы Ракавенскага сельскага клуба Смалонскага раёна Маладзечанскай вобласці Мікалай Андрэйлавіч. Ён добра наладзіў культурамасавую работу. Пасля працоўнага дня калгаснікі Ракаўцаў і наваколных вёсак накіроўваюцца ў клуб. Тут ёсць што паглядзець і паслухаць, ёсць чым зацяцца. Регулярна дамаструюцца кінафільмы, праводзяцца цікавыя вечары пытанняў і адказаў, чытаюцца лекцыі на партыйных тэмы. Створаны тут і гурткі мастацкай самадзейнасці, выступленні якіх з поспехам праходзяць у многіх брыгадах сельскасельскіх іма Аляксандра Неўскага і ў іншых калгасах.

А на ідуна ў ініцыятыўныя работнікі сельскага клуба арганізаваны даве самадзейныя групы ў далёкай

ад цэнтры калгаса вёскі Крыўск. У сабе заглядчы Ракавенскага сельскага клуба Смалонскага раёна Маладзечанскай вобласці Мікалай Андрэйлавіч. Ён добра наладзіў культурамасавую работу. Пасля працоўнага дня калгаснікі Ракаўцаў і наваколных вёсак накіроўваюцца ў клуб. Тут ёсць што паглядзець і паслухаць, ёсць чым зацяцца. Регулярна дамаструюцца кінафільмы, праводзяцца цікавыя вечары пытанняў і адказаў, чытаюцца лекцыі на партыйных тэмы. Створаны тут і гурткі мастацкай самадзейнасці, выступленні якіх з поспехам праходзяць у многіх брыгадах сельскасельскіх іма Аляксандра Неўскага і ў іншых калгасах.

А на ідуна ў ініцыятыўныя работнікі сельскага клуба арганізаваны даве самадзейныя групы ў далёкай

ад цэнтры калгаса вёскі Крыўск. У сабе заглядчы Ракавенскага сельскага клуба Смалонскага раёна Маладзечанскай вобласці Мікалай Андрэйлавіч. Ён добра наладзіў культурамасавую работу. Пасля працоўнага дня калгаснікі Ракаўцаў і наваколных вёсак накіроўваюцца ў клуб. Тут ёсць што паглядзець і паслухаць, ёсць чым зацяцца. Регулярна дамаструюцца кінафільмы, праводзяцца цікавыя вечары пытанняў і адказаў, чытаюцца лекцыі на партыйных тэмы. Створаны тут і гурткі мастацкай самадзейнасці, выступленні якіх з поспехам праходзяць у многіх брыгадах сельскасельскіх іма Аляксандра Неўскага і ў іншых калгасах.

А на ідуна ў ініцыятыўныя работнікі сельскага клуба арганізаваны даве самадзейныя групы ў далёкай

Ініцыятыўныя работнікі

Ініцыятыўныя работнікі паказаў ад цэнтры калгаса вёскі Крыўск. У сабе заглядчы Ракавенскага сельскага клуба Смалонскага раёна Маладзечанскай вобласці Мікалай Андрэйлавіч. Ён добра наладзіў культурамасавую работу. Пасля працоўнага дня калгаснікі Ракаўцаў і наваколных вёсак накіроўваюцца ў клуб. Тут ёсць што паглядзець і паслухаць, ёсць чым зацяцца. Регулярна дамаструюцца кінафільмы, праводзяцца цікавыя вечары пытанняў і адказаў, чытаюцца лекцыі на партыйных тэмы. Створаны тут і гурткі мастацкай самадзейнасці, выступленні якіх з поспехам праходзяць у многіх брыгадах сельскасельскіх іма Аляксандра Неўскага і ў іншых калгасах.

А на ідуна ў ініцыятыўныя работнікі сельскага клуба арганізаваны даве самадзейныя групы ў далёкай

ад цэнтры калгаса вёскі Крыўск. У сабе заглядчы Ракавенскага сельскага клуба Смалонскага раёна Маладзечанскай вобласці Мікалай Андрэйлавіч. Ён добра наладзіў культурамасавую работу. Пасля працоўнага дня калгаснікі Ракаўцаў і наваколных вёсак накіроўваюцца ў клуб. Тут ёсць што паглядзець і паслухаць, ёсць чым зацяцца. Регулярна дамаструюцца кінафільмы, праводзяцца цікавыя вечары пытанняў і адказаў, чытаюцца лекцыі на партыйных тэмы. Створаны тут і гурткі мастацкай самадзейнасці, выступленні якіх з поспехам праходзяць у многіх брыгадах сельскасельскіх іма Аляксандра Неўскага і ў іншых калгасах.

А на ідуна ў ініцыятыўныя работнікі сельскага клуба арганізаваны даве самадзейныя групы ў далёкай

ад цэнтры калгаса вёскі Крыўск. У сабе заглядчы Ракавенскага сельскага клуба Смалонскага раёна Маладзечанскай вобласці Мікалай Андрэйлавіч. Ён добра наладзіў культурамасавую работу. Пасля працоўнага дня калгаснікі Ракаўцаў і наваколных вёсак накіроўваюцца ў клуб. Тут ёсць што паглядзець і паслухаць, ёсць чым зацяцца. Регулярна дамаструюцца кінафільмы, праводзяцца цікавыя вечары пытанняў і адказаў, чытаюцца лекцыі на партыйных тэмы. Створаны тут і гурткі мастацкай самадзейнасці, выступленні якіх з поспехам праходзяць у многіх брыгадах сельскасельскіх іма Аляксандра Неўскага і ў іншых калгасах.

А на ідуна ў ініцыятыўныя работнікі сельскага клуба арганізаваны даве самадзейныя групы ў далёкай

ад цэнтры калгаса вёскі Крыўск. У сабе заглядчы Ракавенскага сельскага клуба Смалонскага раёна Маладзечанскай вобласці Мікалай Андрэйлавіч. Ён добра наладзіў культурамасавую работу. Пасля працоўнага дня калгаснікі Ракаўцаў і наваколных вёсак накіроўваюцца ў клуб. Тут ёсць што паглядзець і паслухаць, ёсць чым зацяцца. Регулярна дамаструюцца кінафільмы, праводзяцца цікавыя вечары пытанняў і адказаў, чытаюцца лекцыі на партыйных тэмы. Створаны тут і гурткі мастацкай самадзейнасці, выступленні якіх з поспехам праходзяць у многіх брыгадах сельскасельскіх іма Аляксандра Неўскага і ў іншых калгасах.

А на ідуна ў ініцыятыўныя работнікі сельскага клуба арганізаваны даве самадзейныя групы ў далёкай

ад цэнтры калгаса вёскі Крыўск. У сабе заглядчы Ракавенскага сельскага клуба Смалонскага раёна Маладз

Пераможыці ствixii

Шэсьць год таму назад вядомы кінарэжысэр Раман Кармен паказаў шырокаму мастацка-дакументальны фільм «Аповесць аб нафтавіках Каспія». У ім расказвалася аб тым, як саліныя людзі далёка ў Каспійскім моры будавалі нафтапромысел. На каменнай горадзе, за сто кіламетраў ад берага, узнік вялікі горад на сталёвых пілодах, ледзь-ледзь знігаваных і замёрзлых. У іх няма стрынасці і зашчытанасці. Гэта прыяло да таго, што фільм «Пакаршчелі мора» атры-

маўся фрагментарным. І ўсё ж, нягледзячы на гэта, новая карціна — вялікая ўдзяча савецкага дакументальнага кіно і яе стваральнікаў: работнікаў Цэнтральнай студыі дакументальных фільмаў і Бакінскай студыі «Дэкабрыстаў».

Фільм Рэнэ Клера

Вядомы французскі кінематграфіст, вялікаму другу Савецкага Саюза, кінарэжысёр Рэнэ Клера сутэснова славу прынес пастаноўка ў 1930 г. фільм «Пад дахам Парыжа». Тут пастаноўшчык смяла паказаў жыццё рабочых ускрай французскай сталіцы. У карціне «14 ліпеня» ён прыняў паказ рабочых ваколіц Парыжа. Затым, у гады вайны, у ШВА гэты режысёр выпусіў некалькі кінакамедый, вярнуўшыся ж на радзіму, зноў узяўся за ўлюблёную тэму.

На нашых экранях у сучасны момант дэманструецца апошняя работа Рэнэ Клера «На ўкраіне Парыжа». Фільм пастаноўшчык падаў у выглядзе раманаў «Калынавая чыгунка» маладога французскага пісьменніка Рэнэ Фале. У рамана, напісаным у натуралістычных тонах, няма ніводнага станоўчага героя. Усе персанажы кілі-адмоўны. Што ж магло зацікавіць режысёра-гуманіста ў гэтым рамана? Хутчэй за ўсё яго драматычнае напружэнне. Рэнэ Клера не цікавіць крымінальная фабула і гадоўня пераірана гангстэр Пер Барбэ. Ён паказвае асабіста анічакі і анічакі. У першым плане ў фільме акцэнтаваўся п'яніца Жужу і яго сабра Артыст. Але да Жужу нішто не выклікае пагарды, таму што пастаноўшчык і таленавіты выканаўца гэтай ролі Пер Барбэ паказалі п'яніцу-аўчышка чалавекам, які глыбока верыць у людзей і любіць.

Пасля прагляду карціны Рэнэ Клера ў гледача ўзнікае шмат думак, а часам і сумненняў. Бо гадоўня пераірана карціны — п'яніца Жужу, спусцішыся ў эгіпцян Артыст і гангстэр Пер Барбэ. А асноўны персанаж кінааповесці, безумоўна, Жужу. Як мог такі чалавек стаць гадоўным героем удумлівага і патрабавальнага мастака? На гэтыя пытанні дае адказ сам пастаноўшчык «Задума фільма» 18 лютага 1958 г. — «Якраз і зводзіцца да таго, каб паказаць, спадучачы тэмы каханні, дружбы і

маўся фрагментарным. І ўсё ж, нягледзячы на гэта, новая карціна — вялікая ўдзяча савецкага дакументальнага кіно і яе стваральнікаў: работнікаў Цэнтральнай студыі дакументальных фільмаў і Бакінскай студыі «Дэкабрыстаў».

Карціна «Пакаршчелі мора» была паказана на Міжнародным маскоўскім кінафестывалі і атрымала сярэбраны медаль як лепшы публіцыстычны фільм.

Жужу ў таленавітым выкананні Пера Барбэра — вялікае гультаяватае дзіця. Ён, як малы, дасягнуў стаўшца да людзей. Сустрэўся з гангстэрам Барбэ абудзіў у ім пачуцці адказнасці за лёс гэтага чалавека.

Пастаноўшчык ставіць свайго героя ў выключныя ўмовы. У жыццё Жужу раттае зрынаўца незвычайна, а нават рамантычная гісторыя. І гэтага было дастаткова, каб у п'яніцу з'явіўся сэнс у жыцці. Герой пераўвасабляецца. Ён перастае піць, пачынае больш пільна ўгледжвацца ў тое, што адбываецца вакол яго. Але Жужу закаханы ў Марыю. Пасля цяжкіх дасягушых ваганняў ён адрывае дзюжчыне праду і атрымлівае за гэта ад гангстэра аплывушчу. Жужу не пакрыўдзіўся. Ён хутчэй здзіўлены несправядлівасцю.

Цікава адзначыць, што ў час прагляду фільма мы не забываем акцэнтаваць іры таленавітага Пера Барбэра. Настолькі тонкае майстэрства і псіхалагічна пераўвасаблення ўдзяліў выканаўца гэтай складанай ролі. Да таго ж у карціне вельмі мала тэксту. Міміка акцёра, жэст, погляд дакладна пераказваюць усё адценні дзюжчына стана Жужу.

Многа сумнага роздуму выклікае ў карціне «На ўкраіне Парыжа» вобраз Артыста. Яго ролю выконвае вельмі папулярны ў Францыі спявак і кампазітар Жорж Брансан. Артыст, спустошаны чалавек, які апусціўся на дно, застаецца безудзельным і абмяклым да людзей. У яго, напэўна, нешта было добрае ў мінулае, і ён аб ім часам успамінае. Тады па-іншаму загарэўся вочы Артыста, але ўвесь астатні час Артыст стрываў і абмяклым да людзей. У яго, напэўна, нешта было добрае ў мінулае, і ён аб ім часам успамінае. Тады па-іншаму загарэўся вочы Артыста, але ўвесь астатні час Артыст стрываў і абмяклым да людзей.

У фільме ёсць цікавае задуманае вобраз дзюжчыны Марыі. Артыстка Дані Карэль паказвае нам, што тыя абставіны, у якіх жыве Марыя: галівудскія фільмы, коміксы, пошпленкі грамлінажы, ілюстрацыі часопісаў пераважна прасцілі дзюжчыну ў тым, што ёю перажываюць для з'яўлення не то інаш, як гангстэр да спрытна, вялікадушнага бацька. Таму Марыя ў сваім імкненні да чарговай незвычайнага спяняецца на Барбэ.

Карціна «На ўкраіне Парыжа» — вялікая перамога французскага прагрэсіўнага кіно. Яна была добра сустрыта як у Францыі, так і за яе межамі. У мінулае годзе на Міжнародным фестывалі ў Каннах гэты фільм быў прысуджана ўзнагарода.

Яг. КРУПЕНЯ.

Нарысы аб жыцці рэспублікі

Міністэрства культуры Беларускай ССР зацвердзіла план вытворчасці хранікальна-дакументальных, навукова-папулярных і вядомых кінанарысаў на 1960-61 гады. У праграму ўключаны рад пазнавальных фільмаў, якія расказваюць аб дасягненнях прамысловасці і сельскай гаспадаркі рэспублікі, аб жыцці працоўных Беларусі, што змагаюцца за дэмакратычнае выкананне новага сямігадовага плана.

Цікавыя па сваёй задуме кінанарысы «Гарачы сэрцы» і «Завод заводу». Першы з іх пазнаміць гледачоў з працоўнымі поспехамі камсамольцаў і моладзі двух буйнейшых будоўляў — Полацкага нафтапрапрацоўчага заводу і Старобінскага калійнага камбіната. Другі прысвечаны заводу аўтаматчных ліній, Відавочна кінафільм «Па партызанскіх спеўках» у тры частках расказае аб буйных стаянках і раёнах дзеяння партызан Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

У план вытворчасці ўключаны таксама кінакарціны «Мастэры спорту», «Сельскі дом культуры», «Сельскае будаўніцтва», «Тэатр імя Янкі Купалы», «Універсітэт культуры» і іншыя. Усё гэта для гады будзе выпушчана каля 20 кінанарысаў.

Хроніка культуры

У Маскве адбылося некалькі канцэртных выступленняў народнага артыста БССР І. Балоціна.

Спявак выступіў перад будаўніцтвам сталіцы. Ён прыняў удзел у канцэртна-сусветным у адзельніках VII Сусветнага фестывалю моладзі і студэнтаў, а таксама ў канцэрте, прысвечаным творчасці Вярды. З разнастайнай праграмай выступіў І. Балоціна ў сімфанічным канцэрте ў парку культуры і адпачынку імя Горкага.

У праграме выступленняў І. Балоціна — вакальныя творы беларускіх аўтараў, ары з класічных опер і рускія народныя песні.

Ю. МАТРАЕУ.

Супрацоўніца Гродзенскага абласнога ўпраўлення культуры М. Герасімава гэтым летам падарожнічала вакол Еўропы на чеплачкова «Перамога». Пра свае ўражанні аб Швейцарыі, Францыі, Італіі і іншых краінах яна расказала каласальным сельгасарцельскім Чарніжскага і імя Дзімітрава Карэліцкага раёна.

А. ЧАЧОТКА.

Упершыню ў сёлётым годзе ў Вялікашукскаім раёне сельскія кінамаханікі робяць справядзачы перад сельшчынам. Такія сходы праведзены ўжо ў вёсках Бахцішчы, Новы Двор, Касцянева. Аб сваёй рабоце расказваў механік тт. Ашманюк, Бясецкая і Каница.

Э. ЛАПЫШ.

Лепшым кінамаханікам Бабруйскага раёна заслужана лічыцца Аляксей Багданюк. Восем разоў дзень год ён паказвае фільмы на сельскім экране, сістэматычна перавыконвае свае планы.

Ф. ХУРСАН.

У Быхаўскім раёне працуе лясны музей. У ім сабрана больш тысячы экспанатаў, якія расказваюць аб лясной фауне Беларусі, а таксама паказваю акліматызаваныя дрэвы: піхта, пальма і іншыя.

А. БУБЛІКАУ.

Каб благое не зацямяла добрае

Народная мудрасць сцвярджае: праз чыстае, крышталёвае шкло бачны палы свет. А калі гэтае шкло пакрыць хоць невялікім пляскачым гарыз, гэты цудоўны свет знікае і, акрамя сабе, у шкельцы нічога не ўбачым. Так і ў паэзіі: нагоціцца палатка для бліскучым слоўцам і страціць галоўнае — адчуванне жыцця, яго фарбы.

Гэта мне нагадалася, калі я прачытаў зборнік вершаў «Золак над Барозай» маладога паэта Алеся Ставера, выдадзены Дзяржаўным выдавецтвам БССР у гэтым годзе.

Першы раздзел зборніка А. Ставера мае назву «Раха». У вершах гэтага раздзела паэт выказвае свае думкі аб вельмічым падзеях нашага часу, аб магутным залле «Аўроры», які абвясціў новую эру ў гісторыі чалавечы.

Шчыра напісаны верш, прысвечаны Камуністычнай партыі («3 табакі, партыя»), якая сваёй мудрасцю «плешту азарыла, узняла на падвігі народ», «скажа слова шчырае народу — і да працы цягнеца рука». Запамінаецца верш «Добра назва». Цікавы верш «Палік». Першыя шаснаццаць радкоў прыродапісалы:

Абапал Барозы лугі і лугі...
Званочкамі каліццэ сюды мургаі,
Халодны косы на сонцы
блшчыць,
Аблокі пльвучы над стагамі,
З крыніц ручайкі да Барозы
Віюцца, як змейкі, лугамі,
Рака і збірае і траціць ім лік,
І лешца ў шырокі блакіты Палік
І г. д.

І далей паэт, малючы цудоўную карціну возера, напамінае чытачу пра слаўнае мінулае, калі «бор грозна шумелі на водах, ратушы людзі жылі ў буданях, на ворага зброю кавалі». Аб тым суровым партызанскім дніх расказае кожны курсант Паліка і «суровыя ў мох буданы». Верш адзі з лепшых у зборніку. Ён напісаны неспрадна аб тым, што паэт сам добра адчуў, вынісаў і сэрцы. Такі верш мае права на доўгае жыццё. Той, хто любіць паэзію, заўважыць і ацаніць яго.

У дзешчых вершах першага раздзела і выявіўся паўней за ўсё голас Ставера. Аднак не ўсёды яго роха пачынае, гукае. Чытаеш верш «Вечар», «Падмурок», «Радасць шавяра» і нікага ўражання не застаецца.

Вельмі вяда напісаны верш «Падмурок». Восем яго змест. Экспанатар пракаў доўгі глыбокі след, а рэпачу з бригады прышоў муляры і пачаў «выводзіць падмурок з майстарскім разлікам». У вершы мы не бачым жыцця чалавека, ёсць толькі дрона пададзена фатаграфія факту. Паэт у такім выпадку з'яўляецца лабонным назіральнікам, хаця бярэцца вырашаць самай надзейнай тэмай. Але ўзяць гэту — адно, а вырашыць яе — зусім іншае. У Ставера мы чуюм такіх стрэлы, якія не даюць нікага раха, пакідаюць:

Недасяпа ён каторы месяц,
Захоплены задумаю сваёй... (?)
(«Скульатар».)

Ён адчувае мерны ход матора,
Як стук свайго ўсхваляванага сэрца.
(«Радасць шавяра».)

Тут пагоня за прыгожымі словамі перашкодзіла паэту ўбачыць і перадаць сапраўды прыгожае эмацыянальна, проста і пераканальна.

Прачытаўшы вершы другога раздзела «Чаму Юрка не жаніцца?», думаеш: герой па вушы закахаўся, а, відаць, і не ажэнціцца. А чаму? Доўгі час не меў любой у жыцці лірычных герой паэта. І нека, усім нечакана, як гром з яснага неба, зая-

вілася ў клуб Маруся рабіць даклад. Доўга слухаў ё лірычны герой, і калі та скончыла гаварыць, палумаў: «Маруся хоць з другімі гаварыла, калі і ёй усміхнуўся, мне ўсёшма падалася». І вось пайліў акаханых вуліцай, вядома, ліліся цёплыя словы, зоры смаялі ўсміхнуць, пухам вялы талопі — і з таго часу яны пачалі хадзіць поруч.

Летаць жа лірычны герой А. Ставера з прыгожай дзюжчынай сядзіўнішч у каласным сядзі і таксама закахаўся ў яе (верш «Вішні»).

У трэцім вершы «Калы тыну» герой таксама закахаўся і г. д. Тут аўтар ідзе па збытых спеўках і вядзе па іх шлях лірычнага героя.

У жартовым плане, па-народнаму напісаны верш «Юрачка». Дарчы, гэты хутчы песьні; у якой ёсць дэкі шчыры гумар, аптымістычны, эмпірырадасны настрой. Ніяксяка зроблены і верш «Колас», і цікавы абразок «Снолах» пра пёту Куліну, якая не ведае, што рабіць, бо да дзюжчыны вольна прыедуць жаніхі. А Ставер часта ўдзячы такіх вершчы — з гумарам, у народнай традыцыі. Трэба толькі, каб паэт не паўтараўся ні ў тэме, ні ў мастацкіх сродках. А то ён часта выкарыстоўвае адну і тую ж інтанацыю, словы.

«Ветры
Мне радасцю веюць у твар.
(«У дарозе».)
Я рад, што мне суджана жыць...
Абароны свайго міру, краю
Радасна працуючы і жывуць...
(«Добра назва».)
Злятае з вуснаў
Радасны матылю...
(«Колас».)

У зборніку азначана паэма «Золак над Барозай». Яна прысвечана маладому пакаленню, матчыма, нават аднагодам аўтара, бо герой яго твора — з вёскі Маргавіца, той вёскі, дзе нарадзіўся аўтар кнігі. Змест паэмы такі. Пасля дзесяцігодкі ў вонных сэрцах неспакой, то радасці, то трывята: як навядзе іх у прастор іначая дарога? У Васіля адно імкненне — быць урачом, а ў Галіны — настаўніцай. Але хлопеч не праішоў у інстытут па конкурсу, Галіне ж пашанцавала. Варнуўшыся дадому, Васіль спачатку паў духам. Але восе ён пачаў працаваць у калгасе.

Назва, якую кахаў Антос, закахалася ў Васіля, а ён жа кахаў Галіну. Як быць? Антос вырашыў усю гэтую праблему, напісаны ў інстытут пісьмо Галіне — і справа наладзілася. У аплыву мы бачым шчаслівых герояў, якія едуць на ўборку каліна-ла ўраджаю.

Мы вядома, не супраць такога сюжэта. Новы чалавек, сіла і чыстота яго пачуццяў могуць быць пераканальна раскрыты ў і каханні. Бяда не ў тым, што паэт узяўся праз каханне паказваць перадавыя рысы

нашай моладзі, а ў тым, што ён гэтыя рысы да краніцы здрабніў, паставіў сваіх герояў у надуманы, нежыццёвую сітуацыю. Каханне паказана ў паэме як дробная інтрыга. Аўтар хоча пераканач, што Васіль кахае Галіну, і мы, чытаючы пра перажыванні, на нейкі момант верым, але тут жа пераканач (насперак Ставеру), што Васіль Галіну не кахае, бо чаму ж ён (калі ё ё паказаў Антос) не напісаў у інстытут ніводнага пісьма. І далей тое ж самае можна сказаць пра Галіну. Восе сентымэнтальныя яе сон: пльве яш з Васілём у лодцы, і раптам «лодку вір перакуліў» — і героі аплывуць на розных берагах. Халепа крыкнуць, ды не можа, «бываць гора ху адшуды». У жаху падлапілася яна, уражаная незвычайным сном такім. А пасля мы бачым Галіну ў студэнцтвам, «фарсуном і гулякам Міхайлам, які ёе на «круг радзіў», запрашаў у кіно. Але ж Галіна на камсамольскім сходзе яго рэзка крытыкуе за дрэнную паспяховасць і прапусціў лекцыі. У паэме ўсё гэтыя спонкі паказаны вельмі наўзна. Узняць хоць бы такі малюнак:

Галя шпарка выйшла з залы,
І на сходах ля перыль
палдышчы з усмешкай ветлай
алякурснік Міхайл.
— Разам пойдзем! Згодна?
— Згодна.
Дай сюды мне твай партфель...

Па гэтым стаяць тры аўтарскія кропкі. А падобных мясцін у паэме вельмі многа. І вельмі крыўда, што Ставер не знайшоў ніводнай цікавай сцэны, героі якой маглі б запамінацца і палюбіцца чытачу.

Восе мы бачым герояў у працэсе працы, дзе яны павіны быць найдзіш раскрыты:

Антос
пад зонтам — купалам
Стаяць,
за руль трымецца...
Васіль шурае граблямі —
Працуе ля капішча.

Так працуюць героі. Праўда, яны яшчэ «сваю» за працай спорна перакаціваюць. Надзвычай невыразна карціна.

Недзяга сказаць, каб у паэме ўсё было вельмі ўжо дрэнна. Есць у ёй і неаблыма машыны, добрыя паэтычныя знаходкі. Шкада толькі, што яны заслабляюць тут жа наўдальмі радкіма, скоргаворкай і шабонам.

Зборнік А. Ставера «Золак над Барозай» няроўны ў мастацкіх адносінах. У гэтым віна не толькі аўтара, але і рэдактара М. Лужаніна. Што ж датычыцца А. Ставера, яму трэба больш уважліва ставіцца да сваёй творчасці, імкнуцца пазбагаць шабонам, каб узвес голас паэта гучачу больш акрэслена і выразна.

Я. КРУПЕНЬКА.

Днямі ў Брэсце адкрыўся новы шырокаэкранны кінатэатр «Мір» з глядзельнай залай на 520 месца. Кінатэатр абсталяваны навішай апаратурай, зручнай і прыгожай мэбляй. У ім ёсць прасторныя фойе, газетны і кінажурналі, буфет.

У Брэсце цяпер два шырокаэкранныя, тры звычайныя кінатэатры і дзве кіназалы пры грамадскіх клубах.

„Подзвіг становіцца вядомым“

Дзяржаўны рускі тэатр імя М. Горкага паказаў новы спектакль па п'есе маладога драматурга Р. Раманава «Подзвіг становіцца вядомым». Раней гэты п'ес пад назвай «Усім сям'ям насперак» была пастаноўлена Гродзенскім тэатрам дзе яна карысталася поспехам.

Наўрад ці варта параўноўваць пастаноўкі, бо кожная з іх зроблена па-свойму. І тут справа густу: той, хто любіць у тэатры эмацыянальнасць, стане прыхільным гродзенскага варыянта; хто шукае развясцівы інтанацыі, знойдзе іх у пастаноўцы ронішча паміж сабой. Тэатры раскрылі змест п'есы кожны па-свойму.

П'еса Р. Раманава адлюстроўвае рамантыку будыў савецкага чалавека. Сапраўдны гераізм гэты чалавек бачыць у свядомым падпарадкаванні свайго жыцця вялікай уце, а сэнс жыцця ў тым, каб зрабіць усё магчымае ў імя найхутчэйшага здзяйснення агульначалавечай мары аб будучыні. Аўтар выступае супраць зняважлівага ставлення да спільнай працы простых людзей, асуджае ганарыстасць тых, хто залічыў улюбены ў сваёй талент і жыццёвую поспех.

Па маштабнасці ўзнятай праблемы, ідэінай насычанасці і спеваасці мастацкага выражэння п'еса перажывае тое, што было дасягнута Р. Раманавым раней. Задачы, якія ён ставіць перад сабой у п'есе, свядучыя аб тым, што аўтар упэўнена ідзе да драматургічнай сталасці. Аднак неглыба не заўважыць, што ў сваёй працы драматург часта ідзе ад разумовых канструкцый літаратурнага парадку, не ўмеючы іншы раз свае цікавыя псіхалагічныя тэмы перадаць праз кінэматычны персанажы. Напэўна, гэта адбываецца таму, што аўтар недастаткова яшчэ валодае выразным матэрыялам, а імя раз і дрэнна ведае справы, якія павіны

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

патрэбны ў п'есе. Незразумелыя і супастаўленыя яго ўчынкаў учынкаў Мікалая Бурана.

Непаслядоўнасць характару ў людзях — з'ява даволі частая ў жыцці. Літаратура мае права на адлюстраванне іе. І гаворчыць аб вобразе п'есы Р. Раманава, мы ставім яму ў віну не жыццёвую, а мастацкую неспадобнасць іх характараў. З гэтай прычыны парухаваная логіка сцэнічнага дзеяння. І верыцца сама па сабе ідэінай акцыі спектакля часам застаюцца ў гледача незразумелымі рэбусамі. Шкада, што тэатр не здолеў дапамагчы аўтару ў дэпражы яго цікавай і разунай працы перад п'есам. Таму і спектакль атрымаўся няроўным: побач са значнымі здымачымі рэжысёра і выканаўцаў у ім ёсць вялікія недароўныя асобныя сцэны і вельмі поспехавыя.

Гаворачы аб здымачых перах за ўсё трыба гаварыць аб музыцы кампазітара Я. Галева. Філасофская напружанасць і драматызм, рамантычная прызнатасць і эканомнасць вымучаных сродкаў — гэтыя якасці музыкі як неглыба больш пасуюць да зместу твора і робяць музычнае афармленне ўзорам адвадзасці драме. Адчуваецца, што тэма п'есы палкам авалодава фантазіяй кампазітара і ён, напэўна, мог бы напісаць па ёй самастойны сімфанічны твор. (Пажадаем, каб здзіўнілася гэтае меркаванне). Таму яшчэ большае заслуга кампазітара, што ён строга абмежавваў сябе, не заслаўніў музыку драматурга, рэжысёра, акцёраў.

Сярод акцёрскіх работ у спектаклі галоўнае месца займае, бяспрэчна, роля Андрэя Журы ў таленавітым выкананні Р. Качаткова. Артыст, не аддаючы ад звыкліх манеры з'яўлення заставіў на сцэне самім сабой, стварыў новы вобраз, ні ў чым не падобны да шматлікай галерыі яго сцэнічных партрэтаў.

Хто ж такі Андрэй Жура, цэнтральны герой п'есы Шчыра кажучы, гэтыму чалавеку не вельмі пашанцавала ў жыцці. Адно за другім з'яўляюцца на яго талаву нішчысці. У першы дзень вайны Андрэй пакінуў жонку. Сумна ёй з гэтым здымачым ураўнаважаным чалавекам. Буран — прыгожы, імклівы, рашу-

чы, незразумелы — восе да каго пойдзе яна праз цяжкія шпакі баявых год.

«Акупацыя. Суровыя выправаўныя неспадобнага падпольнага жыцця, выратаваны Жура з палону, і немцы ў афіцёрскім мундыры (артыст А. Шкапскі), жорка здзіўля непакінаючы Жура. Убачылі, нарэшце, гэта і яго жонка Ніна і сын Ягор.

Адно парадую хочацца даць Р. Качаткову: не трэба «спрымаць» вобраз у пачатку спектакля, бо Жура заўсёды быў вялікім і гордым чалавекам. Тое, чаму не бачаць у ім Ніна ці Буран, павіны быць заўважана гледачом. Жура заўсёды сіпны і прасты, але ніколі не павінен быць дрэбным.

Аб выкананні ролі Бурана артыстам Г. Някрасавым няжка сказаць што-небудзь пэўна. Не атрымаўшы дакладнага літаратурнага матэрыялу, артыст аплывуўся ў вяржкі станаўчы. Роль аўкпаваецца ім няроўна. Галач доўгі час не разумею, як ставіцца да Бурана, а ў сцене ўстапа кават гатоні лічыць яго за сапраўднага зраджана, што зусім зразумодзіцца з аўтарскім намерам. Гэта азначае раз пачырвае, што п'есе неабходны аўтарскія каркэты.

Больш акрэслена ў п'есе пададзены

Вялікі выбар разнастайнай літаратуры маецца ў Докшыцкім кніжным магазіне.

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

вобраз Ніны — жонкі Журы. У гэтай ролі выступаюць дзве выканаўцы — артыстка А. Абухавіч і А. Клімава. Трэба адзначыць, што яны правільна разумоўць характар героіні. Добра, што ні адна з выканаўцаў не імкнецца малюваць «адмоўную» асобу. Гледзячы часам асуджае п'яніцтва Ніны. Аднак, разам з тым, разумее драматызм яе становішча: дзюжчына гэтай жанчына жыла няроўналімай марай і не заўважыла свайго сапраўднага шчасця, прайшла мілья яго. Гэта трагічная памылка. На жаль, выканаўца вельмі непаўназначна паказвае прынас усведмлення Нінай гэтай памылкі, чым утвараючы ў пэўнай ступені вобраз, рысы яго незвычайна.

Тая ж памылка наглядаецца і ў артыста Ю. Сідарава, які ўвогуле нядрэнна выконвае ролю Ягора. Самаўпэўнены і дэзэры сым сваёй май, Ягор таксама ўвесь час лічыць свайго бацьку нешчыўкам, маленькім чалавекам. Што ж прымусіла гэтага зорка на паслыве спыніць свае сэрца ў апошнія мінуты жыцця Андрэя Журы? Толькі тое, што бацька памірае? Ці не выгледзіў ён до б паказваць, што Ягор змоўк, бо збачыў у вачах Журы вельмі гучна веру ў сваю праў

Палескія частушкі

Словы З. ВАГЕРА Музыка А. ЧОПЧЫЦА Апрацоўка для баяна К. ПАПЛАУСКАГА

Musical score for piano with lyrics in Belarusian. Includes notes, rests, and lyrics such as 'Вяселай, гармонь-падружка, абуджай за вяскай шыр!'

- 1. Вяселай, гармонь-падружка, абуджай за вяскай шыр! Мы палескія частушкі праянем вам ад душы.
2. Мы цяпер у поўнай сіле, і даўно мінуў той век, калі людзі гаварылі: Палычкі — не чалавек.

Шлях да сэрца чытача

У практыцы лепшых бібліятэк рэспублікі існуюць разнастайныя формы і метады прапаганды кнігі. Дыдуць у такіх форм з'яўляюцца дыспуты на прачытаных творах. Але ці заўсёды гэтыя абмеркаванні дасягаюць мэты, праходзяць на належным узроўні? Ці не сустракаем мы з сумнай аднастайнасцю выступленняў чытачоў, што адбываюць у прысутнасці нагод жадання існаў у наступны раз на падобныя пачынаць? Вельмі часта бывае так, што чалавек прачытаў новую кнігу і выказаў аб ёй ніякія ні слухныя выказанні. Але вярта ў той жа момант на трыбуну, і вы пачуеце зусім адваротнае. Вось, напрыклад, надаўна было наладжана абмеркаванне апавесці Ільі Клаза «Палескія» ў масавай бібліятэцы Сталінскага раёна ў Мінску.

Творы ўкраінскіх сяброў

Мацінею і пашыраюцца культурныя сувязі паміж братнімі Беларуссю і Украінай. У жніўні гэтага года ў кінатэатрах, паліцах культуры і клубх Запарожжа праходзіў фестываль беларускіх і ўкраінскіх мастацтваў. З 12 па 18 кастрычніка гэтага года ў мінскіх кінатэатрах «Перамога» і «Дзвігач» і гомельскім імя Калініна наладжваліся шырокі паказ мастацкіх, навукова-папулярных і хранікальных і дакументальных фільмаў украінскіх кінастудый.

На здымку: кадры з фільма «Неба кілач».

Сашкаў фэст

Случчына здаўна славіцца цудоўнымі палескімі салодкімі бораі і смачным салам. Здаўна славіцца яна і сваімі ўрадлівымі землямі. Гэта сапраўды, як пісаў калісны народны паэт Беларусі Якуб Колас, старонка міла і багата. А за галы Савецкай улады Случчына яшчэ больш расквітнела. Не пазнаць цяпер былых вёсак, змяніліся і самі людзі. Дня толькі з'ява засталася на Случчыне ад старога свету — гэта фэсты. Праўда, у наш час яны святкуюцца без папоў. Затое ўсюды п'юць без меры і ліку. Перад фэстам сяляне рэжуча авецка, гусей, індзікоў, курэй, колюць падсвінкі, «сіеніцы» і купляюць гаралку, наймаюць музыкантаў. У гэты ж дзень жыхары вёскі, дзе адбываецца фэст, прыходзяць не толькі сваякі, сябры і знаёмыя, але і зусім чужыя, незнаёмыя людзі, каму хочацца выпіць. Потым галюць песні, спрачаюцца, цягаюць аднаго за чубы. Адурманены алкаголем, людзі бегуюць па вуліцах з каламі і з нажамі ў руках. І не было на Случчыне таго фэсту, дзе б яго небуздзі не паразілі або не паранілі. А на кожным фэсце прысутнічае нехта Васіль з Вядуцы. У Васіля пакалечанні вочы, ён атрымлівае пенсію. Але на фэсце ён пачынае на плечы торбу, «жаброуе». Дзіўны гэты жабрак. Ён не кваліцца на кавалак хлеба. А, налізаўшыся, як мае быць, гаралкі, сьпівае пад вочкамі розныя песні.

Сардэчная сустрэча

На Піншчыне праходзіць здымкі кінафільма пра трыгольні народнага паэта Беларусі Я. Коласа «На родных землях» (аўтары сцэнарыя А. Куляшова і М. Лужанін). Пінская раённая бібліятэка вырашыла арганізаваць вечар-сустрэчу ў вёсцы Пінкавічы, дзе працаваў народны паэт. Там пабудавана двухпавярховая школа імя Якуба Коласа. У сустрэчы прынялі ўдзел артысты кіно і мясцовыя старалы, якія ведалі народнага паэта і некалі працавалі разам з ім.

Новы кіначасопіс „Савецкая Беларусь“

На экранях рэспублікі дэманструецца кіначасопіс «Савецкая Беларусь» № 27, першы сюжэт якога прысвечаны запуску савецкай касмічнай ракеты на Месяц. Аб новым у Беларусі горадзе шахцёрства — Салігорску, аб будаўніцтве калійнага камбіната расказвае другі сюжэт нумара.

План — датэрмінова

Спаборнічваючы за дастойную сустрэчу Пленуму ЦК КПСС, сёлета кінафіктары Калінінскага раёна дэталірова і па ўсіх паказачках выканалі заданне 11 месяцаў. Кінамахані М. Старопаўтаў, Ул. Саладкі завяршылі гадзінныя планы.

СПАТКАННЕ

дзень нават — і так няцяжка ўявіць, як руліва рыхтуюць вачору дзямі і мужу моцна здольныя рукі, як сцелюць яны паселі, як павіваюць падушкі... Роўна дыхаюць грудзі, уздуны б'еца сэрца... І нездарма: у яе «шарце» заўсёды парадка і лад, якому можна толькі паазірзаці.

пачакайце, дзеці. А куды ж Пясчаная плошча падзелася?... — Пясчаная плошча? Мы не ведаем. — А гэта што будзе? У чатыры паверхі? І пад'ёмныя краны... — Гэта клінічны гарадок! — ахотна адкікаюцца дзвухцікі (клінічны гарадок яны ведаюць), — гэта будзе самы галоўны корпус, а там яшчэ будуюць і будуць карпусы, па аднаму ці па два паверхі.

Кожнаму б пісьменніку паболей такіх неспакушаных крытыкаў!... І няк не змоўчаць яшчэ пра адну сустрэчу ў Рагачове — з хлопцамі з кансерважнага заводу. Калі мы зайшлі ў заводскі дзіцячы сад (пасля абеду «са», як адліч чалавек, спаў у блотных пасцелях), а пасля ў яслі — гэта хлопчык сядзе асобна ад усіх дзяцей у другім пакоі, бо ён выспяў да гэтага. У яго былі такія вясёлыя светлыя вочкі і такі задаловены выгляд, што яму можна было толькі пазайздросціць, а не ўшчыкнуць за ружовую тугую шчаку нік ужо было немагчыма... — Гэта наш Ваня, — сказала выхавальніца, яна задалована сваім выхаванцам. — Яму ўжо два гады. Тата з мамы яго прапуюць на заводзе. А ён — у нас. Такі, ведаеце, цудоўны хлопчык. Заўсёды вясёлы, здаровенькі... Так магла б яшчэ хваліцца хіба толькі маці сваім дзіцем. — Ну, былай, Ваня!.. — Будаўнік камунізма, — дадаў Васіль Ільч Нічмырэнка, галоўны інжынер заводу.

ДАРАГІ ТАВАРЫШ!

Не забудзься падпісацца на газету „ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА“ на 1960 год. Газета «Літаратура і мастацтва» выходзіць два разы на тыдзень. На яе старонках вы знойдзеце матэрыялы па пытаннях літаратуры, мастацтва, мовы. Газета шырока асвятляе культурнае жыццё краіны.

Галоўны рэдактар Янка ШАРАХОЎСКІ. Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Аляксандр БУТАКОВ, Кастусь ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЫН, Аркадзь МАРЦІНОВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), Пятро ПРЫХОДЗЬКА, Раман САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), Мікола ТКАЧОУ, Іван ШАЦІЛА, Рыгор ШЫРМА.